

سنجش و ارزیابی کیفیت محیطی فضای عمومی روستاهای مقصد در جذب گردشگران (مطالعه موردی: روستاهای هدف گردشگری شهرستان طر قبه و شانديز)

حمداالله سجاسی قیداری* - استادیار گروه جغرافیای دانشگاه فردوسی مشهد، ایران
عطیه گروسی - دانشجوی کارشناسی ارشد گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی دانشگاه فردوسی مشهد، ایران
کبریا مرادی - دانشجوی دکتری گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه فردوسی مشهد، ایران
داوود مهدوی - استادیار گروه جغرافیای دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۱۲/۱۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۹/۱۵

چکیده

جاذبه‌های موجود در محیط‌های روستایی نقش اساسی در جذب گردشگر دارند. فضاهای عمومی موجود در روستاها مانند میدان‌ها و کوچه‌ها همراه معماری بیرونی خانه‌ها و میلمان‌های موجود می‌توانند عناصر جذاب برای گردشگران باشند. کیفیت محیطی فضاهای عمومی و عناصر موجود در آن اولین و مهم‌ترین جاذبه گردشگری از دیدگاه گردشگران روستایی بوده و می‌تواند موجب رونق گردشگری شود. بر این اساس، هدف از پژوهش حاضر سنجش و ارزیابی کیفیت محیطی فضای عمومی روستاهای مقصد در جذب گردشگر است. روش تحقیق توصیفی-تحلیلی است و داده‌های مورد نیاز به دو روش اسنادی و میدانی جمع‌آوری شده است. در این پژوهش هشت روستا از شهرستان طر قبه و شانديز، که دارای جاذبه‌های گردشگری اند و گردشگری در آن‌ها رواج یافته، بررسی شده است. جامعه آماری شامل گردشگران روستایی و جامعه نمونه شامل ۱۹۴ گردشگر است. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از آزمون همبستگی پیرسون، T تک‌نمونه‌ای، و مدل ویکور استفاده شده است. بر اساس آزمون T تک‌نمونه‌ای، از بین چهار مؤلفه انتخاب‌شده بیشترین مقدار آن مربوط به مؤلفه عملکردی با میانگین ۳/۰۸ و کمترین مقدار مربوط به مؤلفه زیباشناختی با میانگین ۲/۹۴ است. بر اساس آزمون همبستگی، در بین مؤلفه‌های کیفیت محیطی رابطه معناداری وجود دارد و قابلیت تعمیم به کل جامعه را دارد. همچنین، نتایج مدل ویکور نشان داد که روستای جاغرق در بهترین شرایط به لحاظ برخورداری از کیفیت محیطی فضاهای عمومی قرار دارد و روستای کنگ در پایین‌ترین رده است.

کلیدواژه‌ها: توسعه گردشگری، جذب گردشگر، فضای عمومی، کیفیت محیطی، گردشگری روستایی.

مقدمه

گردشگری یکی از بزرگ‌ترین و سریع‌ترین صنایع در حال رشد در جهان است؛ به طوری که هم در کشورهای توسعه‌یافته هم در کشورهای در حال توسعه غالباً وسیله‌ای مناسب برای بالابردن فعالیت اقتصادی مناطق است. به علاوه، توسعه صنعت گردشگری، به منظور ترویج تصویر مقصد، امکان دستیابی منطقه‌ای به اهداف دیگر مانند استخدام و ایجاد کسب‌وکار را فراهم می‌آورد (ارشاد، ۲۰۱۰: ۴). گردشگری نقش مهمی در سلامت اجتماعی، سیاسی، و اقتصادی جوامع مدرن دارد (تلفر، ۲۰۰۹). بنابراین، گردشگری به یکی از مهم‌ترین نیروهای کمکی اقتصادی، سیاسی، و اجتماعی بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته تبدیل شده است. امروزه، با توجه به اهمیت گردشگری و نقش آن در رشد و توسعه اقتصادی و فرهنگی کشور، لزوم توجه به این صنعت و تلاش برای توانمندکردن و شناساندن جاذبه‌های گردشگری امری ضروری است (یوکسل، ۲۰۰۲: ۵۳). بنابراین، رشد و گسترش گردشگری از جمله پدیده‌های مهم اواخر قرن بیستم است که با سرعت در قرن جدید ادامه دارد و به‌عنوان فعالیتی چندرشته‌ای برای تحقق توسعه پایدار و ایجاد تحکیم پیوندهای ملی، منطقه‌ای، و جهانی، با سرعت پُرشتاب خود، جایگاه ویژه‌ای در دنیا برای خود به‌وجود آورده است (رضوانی و صفایی، ۱۳۸۴: ۱۰۹). در این میان گردشگری روستایی به دلیل ویژگی‌هایی مانند بکر بودن محیط، بومی بودن، فرهنگ سنتی، طبیعت جذاب، و آرامش در بین انواع مختلف گردشگری در دهه‌های اخیر رشد بیشتری داشته است (بالانکاس و همکاران، ۲۰۱۷: ۱۱۹۳). به همین دلیل، در سال‌های اخیر، گردشگری روستایی به‌عنوان ابزاری برای رفع فقر روستایی و توسعه اقتصادی و رضایتمندی گردشگران مورد توجه قرار گرفته است (جمعه‌پور و احمدی، ۱۳۹۰: ۳۸). بنابراین، رونق و توسعه گردشگری به ایجاد مشاغل کوچک در روستاها منجر می‌شود و به افزایش مشارکت، حضور بیشتر زنان روستایی، و کاهش فقر روستایی کمک می‌کند (مودودی و همکاران، ۱۳۹۴: ۳). هدف توسعه گردشگری در مناطق روستایی برطرف کردن مشکلات مربوط به اشتغال خارج از انگیزه و موضوعات اقتصادی مرتبط با کاهش جمعیت مناطق ناشی از مهاجرت جمعیت روستایی به مراکز شهری است. با تضمین به‌کارگیری سودآوری در روستاها، باعث بازگشت مهاجران از مناطق شهری به مناطق مبدأ می‌شود؛ همچنین موجب ثبات جمعیت فعال، بهبود شرایط زندگی، حمایت و حفاظت از محیط زیست، عامل تفریح و توان‌بخشی پتانسیل خلاقانه افراد، ایجاد شرایط برای انجام‌دادن فعالیت‌های اقتصادی در دیگر مناطق روستایی، صنعتی، و تجاری می‌شود (درتو و همکاران، ۲۰۱۲: ۱۹۷). گردشگری روستایی، به‌عنوان یکی از شاخه‌های گردشگری، شامل فعالیت‌های متنوعی است که گردشگران در نواحی روستایی انجام می‌دهند (اشتری مهرجردی، ۱۳۸۳: ۷۴). گردشگری روستایی، نه تنها از طریق تضمین آرامش مطلق از زندگی یکنواخت شهری و ترافیک، سروصدا و آلودگی، تفریح و سرگرمی گردشگران را فراهم می‌کند (جعفری و حافظی‌زاده، ۱۳۹۶: ۳۲)، بلکه باعث ایجاد اشتغال برای جامعه محلی و تنوع‌بخشیدن به اقتصاد و اشتغال منطقه‌ای می‌شود (سینگ و همکاران، ۲۰۱۶: ۴).

عوامل متعددی در جذب گردشگران مؤثر است؛ یکی از مهم‌ترین آن‌ها کیفیت محیط عمومی روستاست. محیط مناسب یکی از شاخص‌ها و ملاک‌های اساسی در انتخاب مقصدهای گردشگران است که از طریق شاخصه‌هایی تبیین‌شدنی است. به همین جهت، موضوع مهمی که امروزه در برنامه‌ریزی برای نواحی روستایی بسیار اهمیت دارد ارتقای کیفیت محیط مقصد در چارچوب اهداف توسعه پایدار است که در مقیاس کلان از طریق توسعه خدمات، تسهیلات، و زیرساخت‌های مناسب و مدیریت آن‌ها به‌منظور پاسخ‌گویی به نیازهای گردشگران ضرورت فراوان دارد (سجاسی قیداری و صادقلو، ۱۳۹۵: ۳۲). ادبیات مربوط به کیفیت گردشگری و تفریحی به اوایل دهه ۱۹۶۰ بازمی‌گردد. ادبیات جهانگردی، تلاش‌های مختلفی برای نشان‌دادن چگونگی ارزیابی گردشگران از کیفیت خدمات دریافتی در تورهای خود انجام داده است (شونک، ۲۰۰۶: ۸). بهبود چهره ظاهری و تصویر در دید گردشگران و تقویت جاذبه‌های

فرهنگی از زمینه‌هایی است که باید به آن توجه کرد (شیعه و علیپور، ۱۳۸۹: ۱۵۸). کیفیت محیطی بالا زمینه‌ساز شکل‌گیری حس مثبت نسبت به مقصدهای گردشگری و نهایتاً توسعه گردشگری است. شکل‌گیری و تقویت حس مثبت از طریق مختلف امکان‌پذیر است که یکی از آن‌ها ارتقای کیفیت محیطی است که به بهبود تصویر مقصد از دیدگاه گردشگران منجر می‌شود (مون و همکاران، ۲۰۱۱: ۲۸۹). در برنامه‌ریزی برای نواحی و مقصدهای روستایی با توان گردشگری نیز باید اهدافی نظیر حفظ و تقویت زیبایی‌های ظاهری روستا، فراهم‌سازی تسهیلات عمومی گردشگران، انتقال حس جذابیت، حفاظت از محیط طبیعی، و افزایش کیفیت محیطی مورد توجه واقع شود. زیرا توجه به این موارد از یک سو زمینه‌ساز نگاه‌داشت جمعیت روستایی است و از سوی دیگر به جذب بیشتر گردشگر در مقصدهای روستایی کمک می‌کند. علاوه بر این، اصلاح ضوابط مرتبط با نواحی گردشگری با هدف ارتقای کیفیت محیط گردشگری، بهبود شبکه رفت‌وآمد، بهبود کیفیت‌های طراحی روستاها، نظیر اصلاح نمای ساختمانی، کاهش آلودگی‌ها، به‌خصوص آلودگی آب و خاک، حفظ پوشش گیاهی و حیات جانوری و همچنین اصلاح ضوابط مربوط به بازدید از اماکن و مکان‌های جذاب با تدوین سیاست‌ها و خط‌مشی‌های مدیرانه و هماهنگ با مقتضیات زمان زمینه‌های بهبود گردشگری و توسعه گردشگری را برای مقاصد روستایی فراهم می‌سازد. زیرا تقویت زیرساخت‌ها، حفظ چشم‌اندازها، و محیط زیست و بازسازی کالبدی به بهبود چهره ظاهری و تصویر روستا از دید گردشگران منجر می‌شود و تقویت کیفیت محیطی برای جذب گردشگری را شکل می‌دهد. بنابراین، در خصوص کیفیت محیطی توجه به عواملی که به‌عنوان جاذبه‌های گردشگری برای گردشگران جلب توجه می‌کند اهمیت می‌یابد (شیعه و علیپور، ۱۳۸۹: ۱۵۷). کیفیت محیط در مناطق روستایی نقش اساسی در توسعه دارد (رهنمایی و شاه‌حسینی، ۱۳۸۳: ۱۹). رضایت گردشگران در پنج جنبه مربوط به کیفیت عبارت است از: کیفیت مورد انتظار، کیفیت درک‌شده، کیفیت تعیین‌شده، کیفیت مورد نیاز، و کیفیت تعریف‌شده. با این حال، بین هر یک از این جنبه‌ها تفاوت وجود دارد. در یک مقصد گردشگری برخی از علائق و نگرانی‌ها شامل منافع و رضایت کارآفرینان، مدیران، کارمندان، میهمانان، ساکنان، و جامعه وجود دارد که باید سازگار باشد و همچنین به کیفیتی برسد که همه منافع را برآورده سازد؛ زیرا این تنها راه برای ایجاد سطح بالایی از اشتغال در هر مقصد گردشگری است (ووجیچ، ۲۰۰۷). کیفیت محیطی می‌تواند در تصویر ذهنی و رضایت ساکنان محلی و گردشگران مؤثر باشد. تصویر ذهنی از مقصد گردشگری عاملی است که بسیاری از گردشگران هنگام انتخاب یک مقصد در نظر می‌گیرند (کاظمی و همکاران، ۱۳۹۰: ۲۰). بنابراین، کیفیت محیطی روستاها شامل متغیرهایی نظیر محصوریت، زیبایی و چشم‌انداز مطلوب، قابلیت دسترسی، و نیز احساس آرامش و احساس امنیت است (چین و همکاران، ۲۰۱۴: ۳۷). با توجه به اهمیت کیفیت محیط و مؤلفه‌های مختلف آن در توسعه گردشگری روستایی، مطالعات متعددی مستقیم و غیرمستقیم در این رابطه انجام شده است (جدول ۱). مطالعه حاضر با هدف ارزیابی کیفیت محیط مقاصد گردشگری روستایی در شهرستان طرقله و شان‌دیز انجام می‌شود. با توجه به چنین شرایطی، می‌توان گفت یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار در انتخاب مقصد توسط گردشگران عامل مؤلفه‌های کیفیت محیطی فضاهای عمومی است. زیرا فضاهای عمومی روستاها اولین و اصلی‌ترین فضاهایی است که گردشگران در آن حضور پیدا می‌کنند و ارتباط برقرار می‌نمایند و نشان‌دهنده نظم، اصالت، زیبایی، و بهداشت روستاست. بنابراین، مکان‌ها و مقصدهایی که جذابیت بیشتری در این زمینه دارند باعث جذب گردشگران می‌شوند. روستاهای طرقله و شان‌دیز از این امر مستثنی نیستند، بلکه به دلیل وجود محیط بکر و آب‌وهوای مناسب هر ساله گردشگران زیادی را جذب می‌کنند؛ همچنین، به دلیل برخورداری از جاذبه‌های متنوع مورد توجه گردشگران قرار می‌گیرند. بنابراین، در این پژوهش هدف اصلی سنجش و ارزیابی کیفیت محیطی فضای عمومی در جذب و ماندگاری گردشگر در پنج روستای شهرستان طرقله و شان‌دیز است. در این پژوهش سعی بر آن خواهد شد تا به تبیین ابعاد و مؤلفه‌های کیفیت محیطی

فضای عمومی مؤثر که باعث جذب گردشگر در محیط‌های روستایی شده پرداخته شود. در این راستا، سؤال کلیدی تحقیق عبارت است از: اثر مؤلفه‌های کیفیت محیطی فضای عمومی در جذب و ماندگاری گردشگران روستایی به چه میزان است؟

جدول ۱. بررسی سوابق موضوع تحقیق

مؤلف و سال	عنوان	نتایج
مهدوی و همکاران (۱۳۸۷)	سنجش اثرهای گردشگری بر توسعه روستایی کن- سولقان	به تحلیل سه شاخص اقتصادی، اجتماعی، و کالبدی- زیست‌محیطی پرداختند؛ در زمینه اقتصادی اثرهای مثبت محدود است؛ در زمینه اجتماعی اثرهای مثبت قوی است؛ و در زمینه کالبدی- زیست‌محیطی توسعه گردشگری روستایی به تخریب و نابودی گونه‌های مختلف زیستی و تغییرات نامناسب در بافت و کالبد روستا منجر شده است.
شیعه و علیپور (۱۳۸۹)	تحلیل عوامل کیفیت‌بخش محیط گردشگری ساحلی با توجه به معیارهای گردشگری پایدار (مطالعه موردی: سواحل شهر رامسر)	در قالب ۱۷ شاخص کیفی با روش میدانی به این نتیجه رسیده‌اند که از میان ۱۷ شاخص مورد بررسی ۷ شاخص امتیاز پایین‌تر از میانگین و ۱۰ شاخص نیز با امتیاز بالای میانگین دارای کیفیت مطلوب است. همچنین، مشخص شده است که پنج عامل اساسی محیط گردشگری در ادراک گردشگران مؤثر است.
کاظمی و همکاران (۱۳۹۰)	تأثیر ذهنی گردشگران بر ارزش ادراک‌شده از شهرهای ساحلی دریای خزر با تأکید بر نقش واسطه کیفیت عوامل ادراک‌شده	دریافتند که کیفیت ادراک‌شده بیشتر بر تصویر ذهنی گردشگران تأثیرگذار است. در این رابطه تأثیر کیفیت عوامل ناملموس محدود است و فقط ارتقای کیفیت ادراک‌شده برای موفقیت کافی نیست، بلکه نیاز به بهبود و توسعه تصویر مقصد نیز الزامی است.
قدیری معصوم و همکاران (۱۳۹۲)	اثرهای کالبدی گردشگری بر نواحی روستایی در دهستان کلاردشت	دریافتند که بین توسعه گردشگری و تغییر در بُعد کالبدی دهستان کلاردشت شرقی رابطه بسیار معنادار، مستقیم، و مثبتی وجود دارد. همچنین، توسعه گردشگری موجب تغییرات مثبت و منفی متفاوتی در بُعد کالبدی روستاهای مورد مطالعه شده است.
کاکاوند و همکاران (۱۳۹۲)	سنجش تطبیقی تصویر ذهنی شهروند و شهرساز به مفهوم کیفیت محیط شهری بافت فرسوده قزوین	با استفاده از روش‌شناسی توصیفی- تحلیلی به این نتیجه رسیدند که نتایج نشان می‌دهد از نظر مردم عامل مؤثر در پایین‌بودن کیفیت محیط منطقه مورد مطالعه بی‌توجهی به مسائل فیزیکی و کالبدی است. از طرف دیگر، مدیران در افزایش کیفیت محیط تأکید بر معیارهای محیطی و مدیریتی دارند.
اکبریان و شیخ‌بیگللو (۱۳۹۴)	سنجش کیفیت محیط روستاهای گردشگری (مطالعه موردی: بخش آسارا- شهرستان کرج)	با روش توصیفی- تحلیلی از طریق پرسش‌نامه به این نتیجه رسیدند که توسعه گردشگری روستایی راهبردی برای توسعه پایدار است. در این پژوهش از میان هفت شاخص عمده گردشگری (که شامل کیفیت عملکردی- ساختاری، کیفیت جاذبه‌های گردشگری، کیفیت بصری، کیفیت زیست‌محیطی، کیفیت بافت و شبکه‌های ارتباطی، کیفیت محیط اجتماعی، و کیفیت بویایی محیط است) مهم‌ترین شاخص کیفیت عملکردی- ساختاری است که بیشترین تأثیر را در جذب و توسعه گردشگری دارد.
سجاسی قیداری و صادقلو (۱۳۹۵)	تحلیل و تبیین نقش کیفیت محیطی در جذب گردشگر به مقاصد گردشگری روستایی (مطالعه موردی: روستاهای گردشگری دهستان لواسان کوچک)	دریافتند که با توسعه زندگی شهری و شهرنشینی اهمیت فعالیت‌های تفریحی و گردشگری به‌ویژه در مناطق روستایی در حال افزایش است و در این راستا یکی از مهم‌ترین عوامل در جذب گردشگر در مناطق روستایی ارتقای کیفیت محیطی است و زمانی احساس رضایتمندی در گردشگران مقاصد گردشگری روستایی شکل می‌گیرد که محیط دارای کیفیت مناسب در زمینه‌های مختلف باشد.
یوردیور و ذکل (۲۰۱۱)	سکونتگاه‌ها و روابط محیط طبیعی و مکان‌هایی با پتانسیل‌های گردشگری در روستاهای بخش کوهستانی توکات	نشان می‌دهند که سکونتگاه‌های تازه‌تأسیس با طبیعت کوهستان سازگاری ندارند و کارکرد آن‌ها صرفاً اقامت چندروزه گردشگران است.
سینگ و همکاران (۲۰۱۶)	نیازها و چالش‌های گردشگری روستایی (مطالعه موردی: روستاهای هند)	به این نتیجه رسیدند که گردشگری روستایی در هند پدیده‌ای نوظهور است و چون روستاهای هندوستان دارای مناظر طبیعی زیبایی هستند، باعث جذب گردشگر می‌شوند و در این راستا باید مدیریت منظمی صورت گیرد.
ساتیاری و همکاران (۲۰۱۷)	تأثیر تصویر مقصد بر اهداف گردشگری و تصمیم به بازدید از مقصد گردشگری در روستای پموتران در بولنگ، بالی، و اندونزی	به مطالعه ۱۲۰ نفر از گردشگران در روستای پموتران در بولنگ، بالی، و اندونزی پرداختند. نتایج به‌دست‌آمده نشان‌دهنده این است که تصویر مقصد بر گردشگران تأثیر مثبتی دارد و باعث بازگشت دوباره آن‌ها به این مکان می‌شود در روستای مورد مطالعه جامعه محلی و دولت محلی همیشه تصویر موجود خود را حفظ می‌کنند و همچنین از محیط زیست و میراث فرهنگی منطقه خود حفاظت می‌کنند. همین عوامل تأثیر زیادی در جذب و ماندگاری گردشگر در منطقه مورد مطالعه دارد.

مأخذ: نگارندگان، ۱۳۹۸

با توجه به آنکه مؤلفه‌های کیفیت محیطی نقش بسزایی در جذب و ماندگاری گردشگر در مناطق روستایی دارد، تحقیقات در این زمینه هنوز در مراحل اولیه است. همچنین، در ایران نیز در مطالعات اندکی به نقش و اهمیت مؤلفه‌های کیفیت محیطی در جذب گردشگر در مناطق روستایی پرداخته شده است. بنابراین، در پژوهش حاضر، با توجه به نقش و

اهمیت مؤلفه‌های محیطی فضای عمومی روستایی، به شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های مؤثر بر آن در جذب گردشگر روستایی پرداخته شده است.

مبانی نظری

گردشگری روستایی شامل فعالیت‌ها و گونه‌های مختلف گردشگری در محیط‌های مختلف روستایی و پیرامون آن است و دربردارنده اثرهای مثبت و منفی برای محیط زیست و روستا، انسان، و طبیعت است (پاپلی یزدی و سقایی، ۱۳۹۰: ۲۰۱). باید توجه کرد که گردشگری روستایی راه‌حلی کلی برای همه دردها و مسائل و مشکلات نواحی روستایی نیست. اما یکی از شیوه‌هایی است که می‌تواند آثار اقتصادی مهمی برای نواحی روستایی داشته باشد و به کُندشدن روند تخلیه سکونتگاه‌های روستایی و کاهش مهاجرت جمعیت روستایی کمک کند؛ زیرا عده‌ای از محققان گردشگری روستایی را موتور محرکه توسعه روستایی می‌دانند (نوری، ۱۳۹۱: ۸۸). گردشگری روستایی توجه دولت‌ها، سازمان‌های غیردولتی، و فعالان اقتصادی را نیز به خود جلب کرده است؛ زیرا نقش مهمی در جهت‌دهی به فعالیت‌های اقتصادی و کمک به افزایش درآمد جوامع محلی داشته است (چین و همکاران، ۲۰۱۴: ۳۶) و منبع مهم و جدید ایجاد درآمد برای جوامع روستایی است و در بسیاری از کشورها مثل اسپانیا و فرانسه این صنعت پویا را منبع اصلی درآمد، اشتغال‌زایی، رشد بخش عمومی، و توسعه زیربنایی می‌دانند و برای رونق آن تلاش فراوان می‌کنند. بنابراین، توسعه گردشگری روستایی می‌تواند وسیله مهمی برای توسعه اجتماعی-اقتصادی جوامع روستایی باشد و غالباً وسیله مهمی در جهت حمایت از محیط زیست و فرهنگ روستایی باشد. بنابراین، گردشگری نقش اساسی در توسعه و حفظ روستا دارد (شارپلی، ۱۳۸۰: ۸). گردشگران نقاط گوناگونی از مناطق بکر طبیعی تا سایت‌های تاریخی، فرهنگی، و فستیوال‌ها را مقاصد گردشگری در نظر می‌گیرند. همه این مقاصد محیط طبیعی خود را دارند و اغلب آن‌ها جمعیتی در حوزه نفوذ عملکردی و توزیعی‌شان دارند. دو محیط مذکور (محیط طبیعی و انسانی) از توسعه فعالیت‌های گردشگری تأثیر می‌پذیرند (صدرموسوی و همکاران، ۱۳۹۲: ۹۶). اما شکل‌گیری گردشگری روستایی نیازمند جاذبه طبیعی و انسانی است که ایجادکننده هویت و تصویر منحصر به فرد است. هویت و تصویر مقصد گردشگری هم شامل ویژگی‌های کارکردی هم غیرکارکردی است که پیش از همه شامل جنبه‌های فیزیکی مانند موقعیت، سهولت دسترسی، اقامت، فعالیت‌ها و خدمات، و سپس جنبه‌های احساسی و هیجانی مانند چشم‌انداز و آب‌وهوا و صمیمیت جامعه میزبان است (رضوانی، ۱۳۸۷: ۵۹). بنابراین، یکی از نکات مهم برای تعیین مقصد گردشگری توانایی ایجاد تصویری منحصر به فرد است که گردشگران را تحت تأثیر قرار دهد. در این صورت، گردشگران با خاطره‌هایی که از محیط دارند قادر خواهند بود بر دیگران تأثیر بگذارند. در طول سال‌ها مطالعات گوناگون، اهمیت تصویر مقصد بر رفتار گردشگر را تبیین کرده‌اند. گردشگران پس از ترک مقصد صرفاً تصاویری از آنجا همراه خواهند داشت. از این رو، جلب رضایت گردشگران از طریق فراهم‌آوردن خدمات گردشگری و مهمان‌داری (به‌عنوان جزئی از کیفیت محیطی) اهمیت بسیار دارد (کارانتو و دایتویی، ۲۰۱۴: ۲۳۲). عناصر مقصد گردشگری عبارت‌اند از: ۱. جاذبه‌های طبیعی: مناظر، چشم‌انداز دریا، آب و هوا، گیاهان، و سایر خصوصیات مقصد و منابع طبیعی آن؛ ۲. جاذبه‌های مصنوعی: معماری تاریخی و مدرن، بقعه‌ها و بناهای یادبود، پارک‌ها و باغ‌ها؛ ۳. جاذبه‌های فرهنگی: تاریخ و آداب و رسوم محلی، موزه‌ها و سرگرمی‌ها؛ ۴. جاذبه‌های اجتماعی: سبک زندگی و سنت‌های ساکنان و جامعه میزبان، تعاملات اجتماعی (اکبریان و شیخ‌بیگللو، ۱۳۹۴: ۴۳۸). در میان عناصر مذکور، میراث فرهنگی در مقصد گردشگری نقش محوری دارد و در هر جامعه‌ای، به‌ویژه جوامع روستایی، منبعی برجسته و ممتاز شناخته می‌شود (اندرسن، ۱۹۹۹: ۱۲). یکی از مهم‌ترین روش‌های ارزیابی کیفیت گردشگری سنجش میزان رضایتمندی محیط از سوی گردشگر است.

همچنین، افزایش کیفیت محیط به طور معناداری رضایتمندی گردشگر و تمایل به سفر مجدد آنان را تحت تأثیر قرار می‌دهد (پتريک و همکاران، ۲۰۰۱). توجه به کیفیت محیط در نواحی روستایی یکی از موضوعات مهم در توسعه است، خصوصاً اینکه بسیاری از ناهنجاری‌های رفتاری در جوامع شهری و روستایی- ضمن داشتن ریشه‌های تاریخی، فرهنگی، و اقتصادی- در کیفیت فضاهای سکونتی و کاری آنان نهفته است (رهنمایی و شاه‌حسینی، ۱۳۸۳: ۱۹). محیط یکی از ارکان اصلی جریان گردشگری به‌شمار می‌آید. به همین دلیل، گردشگری و محیط به طور متقابل به هم وابسته‌اند. علاوه بر این، اجرای برنامه‌های گردشگری در مراحل مختلف همچون انتخاب محل، احداث هتل‌ها، و برپایی تأسیسات زیربنایی همگی با محیط در ارتباط‌اند و توجه به ابعاد محیطی در برنامه‌های گردشگری همیشه در اولویت قرار دارد (میرابزاده، ۱۳۷۵: ۴۴). در گردشگری، کیفیت دو جزء دارد: ۱. کیفیت فراهم‌آوری خدمات؛ ۲. سطح کیفی خود خدمات (باتنارو و همکاران، ۲۰۱۴: ۶۷۱). در بررسی‌های ون کمپ در سال ۲۰۰۳، تعاریف مختلفی از کیفیت محیط ارائه شده است که ابعاد گوناگون این مقوله را دربر می‌گیرد. به‌عنوان مثال، کیفیت محیط شامل محیط باکیفیت، احساس رفاه و رضایتمندی ساکنان را از طریق مشخصه‌های فیزیکی، اجتماعی، یا سمبلیک فراهم می‌کند (داداش‌پور و روشنی، ۱۳۹۲: ۷). واژه کیفیت در زبان انگلیسی به معنای چیزی است که یک شخص، یک شی، یا یک فکر دارد و موجب خاص و جالب‌شدن آن می‌گردد. کیفیت محیطی شامل حفاظت محیطی، جاذبه‌های میراث فرهنگی، زیرساخت‌های گردشگری، و منابع طبیعی برای تقویت رقابتی‌بودن مقصد گردشگری سهم مهمی دارد (چین و همکاران، ۲۰۱۴: ۳۸). کیفیت محیطی، که گردشگری در آن اتفاق می‌افتد، واقعاً مهم است. بحث درباره کیفیت محیط به یکی از مهم‌ترین مباحث پژوهشی در روان‌شناسی، اکولوژی گردشگری، و جغرافیا تبدیل شده است. زیرا گردشگران مقاصد را انتخاب می‌کنند که آن‌ها را خوشحال کند. ارائه تسهیلات و خدمات باکیفیت به گردشگران نقش اساسی در توسعه محصول گردشگری پایدار دارد. به‌ویژه هنگامی که با میراث طبیعی و فرهنگی ارتباط داشته باشد. در چنین مواردی کیفیت بالای محصولات گردشگری باعث رضایت گردشگران می‌شود و این ممکن است به تجربه بهتر تعطیلات و اقامت طولانی‌تر منجر شود و در بازگشت به خانه با دیگران درباره تجربیات خود صحبت کنند. اجزای سازنده محیط شامل طبیعت، فضای باز، زیرساخت‌ها، محیط انسان‌ساخت، روابط اجتماعی، تسهیلات محیط کالبدی، و غیره است که هر یک مشخصات و کیفیات خاص خود را داراست (ون کمپ و همکاران، ۲۰۰۳: ۹). لینچ^۱، یکی از صاحب‌نظران مشهور در زمینه مطالعات کیفیت محیطی، بیان می‌کند که معیارهای اساسی سرزندگی نظیر معنی، تناسب و سازگاری، دسترسی، نظارت و اختیار، کارایی و عدالت محورهای اصلی کیفیت محیطی‌اند (رفعیان و همکاران، ۱۳۹۰: ۲۳).

فعالیت مقصدهای گردشگری در فضای رقابتی مبتنی بر مزیت‌های نسبی محیطی و کالبدی تحت تأثیر واکنش‌ها و حساسیت‌های محیطی جامعه محلی و جامعه گردشگران انجام می‌شود. در این زمینه یکی از مؤلفه‌های اصلی مؤثر در عملکرد مقصد گردشگری کیفیت کالبدی و کارکردی فضاهای عمومی مقصدهاست (قدمی و غلامیان آقامحلی، ۱۳۹۰: ۱۲۱). فضاهای عمومی در محیط‌های روستایی از طریق ارائه نمای کلی از محیط‌های روستایی، هویت معماری و منظر روستایی، انتقال روح روستا از طریق شکل‌ها، رنگ‌ها، و معماری زمینه‌ساز شکل‌گیری تصویر و هویت منحصربه‌فرد روستا در ذهن گردشگران است. این بُعد دارای مؤلفه‌های کالبدی همچون مبلمان روستایی، اقامتگاه‌های گردشگری، تسهیلات گردشگری، زیرساخت‌ها، کیفیت محیطی، و نظم محیطی است که هر یک از آن‌ها در جذب و ماندگاری گردشگر مؤثرند. برای اینکه روستایی دارای پتانسیل گردشگری باشد، باید به بُعد مکانی بیشتر از سایر ابعاد توجه شود. مقصد سفر، که دربردارنده جاذبه‌ها، اقامتگاه‌ها، و سایر امکانات است، باید شامل حمل‌ونقل، زیرساخت‌ها، منابع انسانی، و

دیگر عواملی باشد که تأثیر مستقیم و مهمی در کیفیت تجربه گردشگران از منطقه دارد (آیتی و همکاران، ۱۳۹۵: ۶۲). در مقابل وجود فرم‌های بی‌ارتباط، ارتفاع و رنگ‌های متفاوت ساختمان‌ها، استفاده از مصالح ناهمگون و نامناسب با اقلیم، ناهمگونی حجم، نحوه قرارگیری ساختمان‌ها، وجود آلودگی‌های بصری چون قرارگیری بی‌نظم و غیرمنطقی تابلوها، تأسیسات گرمایشی و سرمایشی در جداره‌ها و پشت بام‌ها، وضع نامناسب جوی‌ها، درختان و پیاده‌روها از وضع فرمی مطلوب روستاها می‌کاهد و مانع جذب گردشگر می‌شود. بنابراین، توسعه عوامل محیطی روستایی، علاوه بر اینکه باعث پایداری در مناطق روستایی می‌شود، باعث جذب گردشگر در منطقه و تمایل به بازگشت و معرفی منطقه به دیگران خواهد شد و به تبع آثار اقتصادی فراوانی برای روستاییان ایجاد خواهد کرد. فضای عمومی از طریق ایجاد چشم‌انداز مطلوب زمینه‌ساز شکل‌گیری کیفیت محیطی مطلوب در مقصدهای روستایی است و به مفهوم متناسب بودن خصوصیت بصری محیط با عملکرد و معنی محیط مزبور است. چشم‌نوازی کالبد فضا یا ترکیب‌بندی، کیفیت رنگ و مصالح و رابطه میان بنا و محیط آن، نبود اغتشاش و عناصر چشم‌آزار، تنوع فرم‌ها، ارتباط بصری با نقاط مختلف، و درنهایت نبود آلودگی‌های تأثیرگذار در زندگی انسان، آلودگی صدا، آلودگی بصری، و نظایر آن در ایجاد لذت بصری در گردشگران مؤثر است (مؤیدی و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۹۱). بنابراین، یکی از مهم‌ترین عناصر در ایجاد کیفیت محیطی مناسب در مقصدهای گردشگری عناصر فضای عمومی است. در مجموع، کیفیت محیط سکونتگاه‌های انسانی و به‌ویژه نواحی روستایی گردشگری بستگی زیادی به کیفیت زیرساخت‌ها و مدیریت مناسب آن دارد. فضاهای عمومی موجود در روستاها مانند میدان‌ها، کوچه‌ها، رنگ‌آمیزی، و نوسازی بافت‌های کالبدی همراه معماری بیرونی خانه‌ها و مبلمان‌های موجود می‌تواند عناصر جذاب برای گردشگران باشد. این وضع می‌تواند در ایجاد تصویر ذهنی و رضایتمندی ساکنان محلی و گردشگران مؤثر باشد و زمینه‌ساز بازگشت یا ورود گردشگران جدید به روستا شود.

یکی از مؤلفه‌های اصلی توسعه گردشگری هماهنگی میان مدیریت هتل‌داری، مدیریت گردشگری، غذا و آشامیدنی، و خدمات تکمیلی است (سیائوس و همکاران، ۲۰۰۷: ۲۵۲). در این میان، خدمات و کیفیت آن‌ها می‌تواند تأثیر عمده‌ای بر رضایتمندی یا عدم رضایتمندی گردشگران داشته باشد (کارانتو و دایتویی، ۲۰۱۴: ۲۳۲). این حقیقت که کیفیت ادراک شده از محصول در حال تبدیل شدن به مهم‌ترین عامل رقابت در دنیای کسب‌وکار است باعث شده که عصر کنونی کسب‌وکار را عصر کیفیت بنامند (کاظمی و همکاران، ۱۳۹۰: ۲۶). اگر کالاها و خدمات در سطح کیفی مورد انتظار مشتریان عرضه نشوند، آن‌ها به سایر مراکز عرضه خدمات می‌روند (باتنارو و میلر، ۲۰۱۲: ۳۷۷). سطح رضایتمندی گردشگر ممکن است در تصمیمات آتی وی برای مراجعه دوباره به مکان مورد نظر یا پیشنهادکردن آن به دیگران مؤثر باشد. در زمینه گردشگری روستایی، کیفیت خدمات عرضه‌شونده از سوی دست‌اندرکاران عامل بسیار مهمی در جذب گردشگران به‌شمار می‌آید (رجارتنام و همکاران، ۲۰۱۴: ۲۰۴). بی‌برنامگی مستمر در خدمات گردشگری روستایی موجب دلسردی و ناامیدی گردشگران و جامعه محلی می‌شود و مانعی برای توسعه گردشگری به‌شمار می‌آید (پراب‌هاکاران و همکاران، ۲۰۱۴: ۲۹۲). در این مطالعه، کیفیت خدمات ادراک شده از دو بُعد عوامل ملموس و ناملموس بررسی می‌شود. عوامل ملموس ادراک شده می‌تواند شامل محیط فیزیکی و ملموس از قبیل مبلمان روستایی، جذاب بودن ظاهر و آراستگی روستا، پاکیزگی محیط، مراکز اقامتی باکیفیت باشد. مقصود از عوامل ناملموس نیز این است که نمی‌توان آن‌ها را با چشم دید و احساس کرد، از قبیل رابطه صمیمی بین افراد بومی و گردشگران و احساس امنیت در روستا. انسان همواره با محیط اطراف خود رابطه دارد و در تعامل است. محیطی که از عوامل و پدیده‌های طبیعی، عناصر انسان‌ساخت و محصول توسعه و رشد جوامع انسانی و کنش متقابل بین پدیده‌های طبیعی و انسان‌ساخت شکل گرفته است. انسان در این رابطه متعامل و پویا هم استفاده‌کننده از محیط، هم خلق‌کننده محیط، و هم تخریب‌کننده محیط بوده است. در این بین و

به‌منظور ارتقای کیفیت محیط در عرصه‌ها و فضاها، روستایی ارتقای کیفیت بصری - زیباشناختی از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است. زیرا مطلوبیت و خوشایندی چشم‌اندازهای بصری در احساس، ادراک، و بازنمایی پدیده‌ها و عناصر در عرصه ذهنی انسان تأثیر انکارناپذیری دارد. امروزه، یکی از مهم‌ترین مسائلی که می‌تواند از نظر برنامه‌ریزان و مدیران روستایی در جهت توسعه گردشگری روستایی مورد توجه قرار گیرد مسئله ارتقای کیفیت دید و منظر روستایی در چارچوب مؤلفه بصری - زیباشناختی کیفیت محیط است. این مؤلفه نه به تنهایی، بلکه در کنار ارتقای مؤلفه‌های دیگر کیفیت محیطی روستا مانند مؤلفه‌های عملکردی - فعالیتی، معنایی - ادراکی، زیست‌محیطی می‌تواند زمینه ارتقای کیفیت محیط در مکان‌های روستایی امروزی را که دارای توان گردشگری اند فراهم سازد؛ زیرا به‌نظر می‌رسد نابسامانی و اغتشاش بصری، پایین بودن امنیت روانی و سردرگمی گردشگران در عرصه‌های روستایی، رهاشدن و فرسودگی نشانه‌ها و میراث‌های تاریخی و فرهنگی، پایین بودن سطح بهداشت، مشکل خوانایی، و ... از لزوم ارتقای کیفیت دید و منظر روستایی در چارچوب مؤلفه بصری - زیباشناختی کیفیت محیط حکایت می‌کند. به‌عنوان مثال، میراث‌های تاریخی و فرهنگی موجود در روستا به‌عنوان نماد شاخص گردشگری به‌شمار می‌آید و باعث علاقه‌مندی گردشگران به بازدید از روستا می‌شود. اغتشاشات در محیط روستا باعث نابودشدن این نمادها و مانع جذب گردشگر به روستا می‌شود (سجاسی قیداری و صادقلو، ۱۳۹۵: ۳۷).

روش پژوهش

روش‌شناسی این پژوهش از نوع پژوهش‌های توصیفی - تحلیلی است و از نظر هدف یک پژوهش کاربردی است. در پژوهش حاضر پس از مطالعه مبانی نظری و مطالعات انجام‌گرفته، متغیرهای مورد بررسی در چهار بُعد تعیین شده و اثر آن بر جذب گردشگر به صورت همبسته لحاظ گردیده است. بنابراین، در بُعد کیفیت زیباشناختی روستاها نه شاخص، در بُعد کیفیت معنایی ده شاخص، در بُعد کیفیت عملکردی هشت شاخص، و در بُعد کیفیت زیست‌محیطی سه شاخص تعریف شد (جدول ۲).

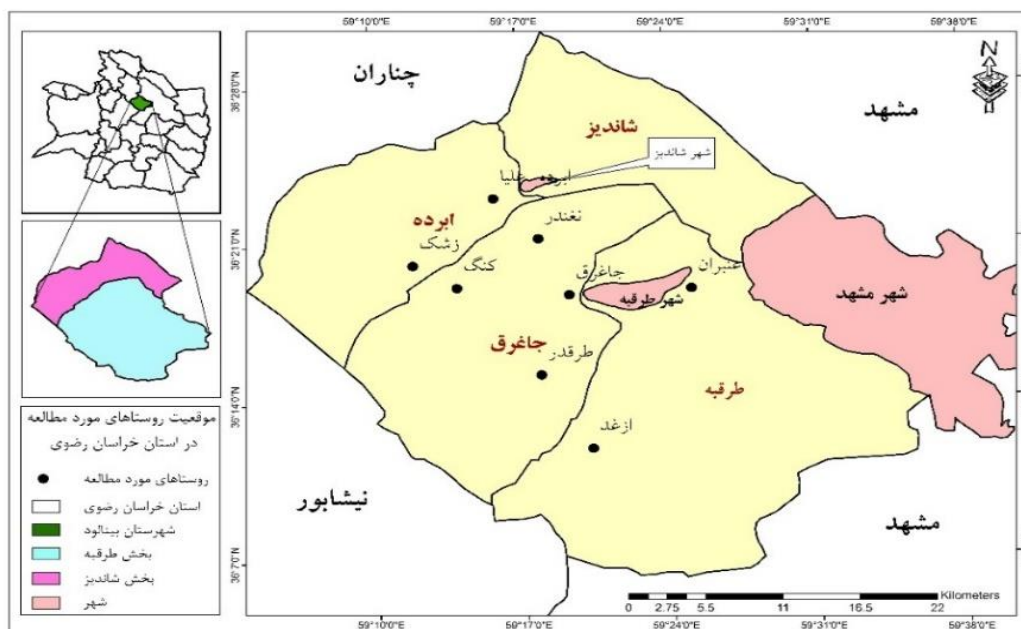
جدول ۲. متغیرها و شاخص‌های کیفیت محیطی فضای عمومی

ابعاد کیفیت محیطی فضای عمومی	شاخص‌ها
کیفیت زیباشناختی	جذاب‌بودن نمای ساختمان، رنگ مناسب و جذاب مساکن، نورپردازی معابر، پوشش گیاهی داخل روستا، مرتبط‌بودن وضعیت ظاهری معابر، آسفالت یا سنگ‌فرش‌بودن معابر، جدول‌گذاری‌بودن معابر، کیفیت عینی محیط کالبدی، استفاده از ارزش‌های فرهنگی و معماری سنتی روستا در کالبد، نبودن آشفتگی در فضای کالبدی، عدم نفوذ ساخت‌وسازهای جدید در روستا
کیفیت معنایی	القای ارزش‌های فرهنگی و تاریخی در محیط روستا، وجود نشانه‌هایی از آداب و رسوم و آیین‌ها در محیط روستا، استفاده از بناها و یادمان‌های تاریخی در روستا، القای هویت‌مندی مکان‌ها روستایی، القای احساس آرامش، القای شادابی و سرزندگی روستایی، خوانایی مطلوب کالبد، القای احساس امنیت در محیط روستا، وجود سرزندگی روستایی
کیفیت عملکردی	امکان دسترسی آسان به راه‌های ارتباطی، سهولت رفت‌وآمد وسیله نقلیه، وجود پارکینگ عمومی، وجود کوچه‌ها و خیابان‌های باز در محیط روستا، برخورداری از جذابیت گردشگری، تقویت تعاملات اجتماعی، وجود محل‌های مناسب برای استراحت در داخل بافت، وجود محل‌های مناسب برای گفت‌وگو، برخورداری از تجهیزات (ایستگاه اتوبوس، نیمکت، سطل زباله، و ...)، وجود کارکرد تفریحی در بافت
کیفیت زیست‌محیطی	نبود زباله در محیط روستا، تمیزبودن محیط روستا، حفظ فضاها، سبز و پوشش گیاهی در محیط روستا، مشخص‌بودن محل دفع زباله، پراکنده‌نبودن فضولات حیوانی در محیط روستا، استفاده از مصالح محیطی در معماری و تزئینات بیرونی روستا

منابع: آیتی و همکاران، ۱۳۹۵؛ سجاسی و صادقلو، ۱۳۹۵؛ پورجعفر و همکاران، ۱۳۸۸

جامعه آماری پژوهش را گردشگرانی که از روستاهای هدف گردشگری منطقه مورد مطالعه در سال ۱۳۹۸ بازدید کردند تشکیل می‌دهند. شهرستان طرقبه و شاندیز و روستاهای واقع در آن به جهت موقعیت کوهستانی و بیابانی آن و همچنین برخورداری از جاذبه‌های گوناگون طبیعی و تاریخی یکی از کانون‌های اصلی تفریحی و گردشگری ساکنان مشهد و زائران است. بنابراین، سالانه حجم انبوهی از گردشگران روستاهای این منطقه را به‌عنوان مقصدهای گردشگری انتخاب می‌کنند. بر این اساس، مؤلفه‌های کیفیت محیطی فضاهای عمومی روستاهای مقصد گردشگری می‌تواند زمینه‌ساز جلب و جذب گردشگران بسیار زیاد باشد. بنابراین، در این مطالعه تلاش شده است تا نقش و اهمیت مؤلفه‌های کیفیت فضاهای عمومی روستاهای مورد مطالعه ارزیابی شود. برای عملیاتی‌سازی مطالعه، پس از تدوین پرسش‌نامه، به تعیین نمونه‌های مورد مطالعه اقدام شد. بنابراین، در گام اول برای تعیین حجم نمونه از کل روستاهای منطقه مورد مطالعه، هشت روستای هدف گردشگری منطقه طرقبه و شاندیز بر اساس نظر کارشناسان سازمان میراث فرهنگی، گردشگری، و صنایع دستی شهرستان انتخاب شد (شکل ۱).

شکل ۱. موقعیت روستاهای مورد مطالعه

در گام دوم، برای تعیین دقیق تعداد نمونه‌ها در سطح گردشگران روستایی تلاش شد تعداد و میانگین سالانه گردشگران در هر یک از روستاها به‌دست آید. برای این منظور، به جهت نبود آمارهای رسمی، آمار ارائه‌شده توسط دهیاران هر کدام از روستاها مبنای قرار گرفت. بنابراین، طبق آمار دهیاران، به‌طور میانگین، سالانه ۱۸۵۰۰ گردشگر از روستاهای منطقه مورد مطالعه بازدید می‌کنند. بر این اساس، برای تعیین حجم نمونه در روستاهای مورد هدف گردشگری از فرمول کوکران با میزان خطای ۰/۰۷ استفاده شد که ۱۹۴ نفر گردشگر به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. در ادامه، بر اساس روش نسبت‌دهی، نمونه‌ها در بین روستاهای مورد مطالعه بر اساس میانگین تعداد گردشگران سالانه توزیع و پرسش‌نامه طراحی‌شده در بین آن‌ها تکمیل گردید (جدول ۳).

جدول ۳. روستاهای نمونه، میانگین گردشگر سالانه، تعداد نمونه در هر روستا

نام روستا	طرقدرد	کنگ	نغدرد	عنبران	ازغد	جاغرق	ابرده	زشک	جمع
	معماری روستا و وجود	معماری روستا و قلعه حصار و باغ‌های	وجود	طبیعت	مقبره‌های قدیمی مندرج با	درخت چنار	پارک جنگلی ارگ شاندریز، آرامگاه شیخ	چشمه‌های مهم روستا	
	زیبا و معروف	قلعه تیغ میان و قبرستان قدیمی	توت و پرورش	سرسبز و اقامتگاه‌ها و	خط عبری، مسجد تاریخی، مدرسه علمی با	عمارت شاه‌عباسی و گورستان دوره	حافظ ابردهی، چاه چهل‌دختر	جوشان	
	شاه‌عباسی	کنگو و رباط	کرم	رستوران	قدمت ۴۰۰ساله	تیموری	و مسجد جامع		
میانگین									
گردشگر سالانه	۱۵۰۰	۵۵۰۰	۲۲۰۰	۱۵۰۰	۱۸۰۰	۱۵۰۰	۲۷۰۰	۱۸۰۰	۱۸۵۰۰
تعداد نمونه‌ها	۱۶	۵۸	۲۳	۱۶	۱۸	۱۶	۲۸	۱۹	۱۹۴

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۸

به‌منظور سنجش روایی پرسش‌نامه (با سؤالات در قالب طیف لیکرت)، این گویه‌ها در اختیار استادان و پژوهشگران متخصص در زمینه برنامه‌ریزی روستایی و گردشگری قرار گرفت. پس از اعمال آرای متخصصان و اصلاحات لازم، پرسش‌نامه نهایی تهیه و برای گردآوری داده‌های مورد نیاز پژوهش به‌کار گرفته شد. برای پایایی ابزار سنجش نیز از شیوه پیش‌آزمون و محاسبه آلفای کرونباخ استفاده شد. عدد به‌دست‌آمده از محاسبه آلفا برای سی پرسش‌نامه مقدماتی ۰/۸۸۵ به‌دست آمد که بالاتر از حداقل تعریف‌شده (۰/۷) است و ضریب مطلوبی برای پایایی پرسش‌نامه به‌شمار می‌رود. برای تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری‌شده، از آمار توصیفی و استنباطی (آزمون همبستگی پیرسون، تی تک‌نمونه‌ای) در نرم‌افزار SPSS و برای رتبه‌بندی روستاها از ویکور و برای نمایش رتبه به‌دست‌آمده از مدل ویکور از GIS استفاده شده است.

بحث و یافته‌ها

یافته‌های توصیفی مطالعه نشان می‌دهد که از مجموع پاسخ‌دهندگان به پرسش‌نامه‌ها ۳۸/۱ درصد بین ۲۱-۳۰ سال، ۴۰/۷ درصد بین ۳۱-۴۰ سال، ۹/۳ درصد بین ۴۱-۵۰ سال، ۱۱/۹ درصد بالای ۵۱ سال سن دارند. از نظر جنسیت، ۶۰/۸ درصد آنان زن و ۳۹/۲ درصد پاسخ‌گویان مرد می‌باشند. از نظر سطح تحصیلات نیز ۹/۳ درصد پاسخ‌گویان بی‌سواد، ۵۲/۱ درصد دیپلم و زیر دیپلم، ۲۸/۹ درصد دارای مدرک لیسانس، و ۹/۸ درصد دارای مدرک فوق لیسانس و بالاتر هستند. از نظر میزان درآمد ماهیانه، ۴/۱ درصد پاسخ‌گویان زیر ۵۰۰ هزار تومان، ۲/۲ درصد بین ۵۰۰-۷۰۰ هزار تومان، و ۳۰/۹ درصد آنان بین ۷۰۰ تا یک میلیون تومان، ۲۷/۸ درصد نیز بالای ۱ میلیون تومان درآمد دارند. همچنین، ۱۸ درصد از پاسخ‌گویان دارای شغل دولتی، ۴۲/۳ درصد دارای شغل آزاد، ۱۰/۸ درصد بازنشسته، ۱۷ درصد در حال تحصیل، و ۱۱/۹ درصد بیکار بوده‌اند.

بررسی وضعیت مؤلفه‌های کیفیت محیطی فضای عمومی

برای بررسی مؤلفه‌های کیفیت محیطی فضای عمومی روستاهای مورد مطالعه، با توجه به نرمال بودن شاخص‌ها (میزان معناداری حاصل از آزمون کولوموگراف-اسمیرنوف برای مؤلفه کیفیت زیباشناختی ۰/۰۸۴، کیفیت معنایی ۰/۰۵۷، مؤلفه کیفیت عملکردی ۰/۰۵۹، مؤلفه کیفیت زیست‌محیطی ۰/۰۸۹) از آزمون T تک‌نمونه‌ای استفاده شده است. با توجه به میزان معناداری به‌دست‌آمده برای این مؤلفه‌ها، همه مؤلفه‌ها معنادار بوده و قابلیت تعمیم به کل جامعه را دارند. همچنین،

حد بالا و پایین مؤلفه‌ها مثبت بوده است. بدین معنی که میانگین جامعه در این شاخص‌ها بیشتر از مقدار مورد آزمون است و در وضعیت مناسبی قرار گرفته است. توجه به نتایج آزمون T، با توجه به اینکه میانگین شاخص‌های کیفیت معنایی، کیفیت عملکردی، و کیفیت زیست‌محیطی تقریباً برابر مقدار مورد آزمون است. همچنین، در شاخص کیفیت زیباشناختی کمتر از مقدار آزمون شده است که این نتیجه گویای این است که شاخص‌های مؤلفه‌های کیفیت محیطی فضای عمومی در وضعیت مناسبی قرار نگرفته است. بنابراین، لزوم توجه جدی به این شاخص‌ها از سوی روستاییان، کارشناسان، و مسئولان مرتبط با روستاها مطرح می‌شود (جدول ۴).

جدول ۴. معناداری تفاوت از حد مطلوب مؤلفه‌های کیفیت محیطی فضای عمومی (آزمون T تک‌نمونه‌ای)

95% Confidence Interval of the Difference		اختلاف از میانگین	میزان معناداری	درجه آزادی	انحراف معیار	میانگین	آماره تی	شاخص و متغیرهای تحقیق
Upper	Lower							
۳٫۰۲	۲٫۸۶	۲٫۹۴	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۰٫۵۸	۲٫۹۴	۶۹٫۵	کیفیت زیباشناختی
۳٫۱۵	۲٫۹۵	۳٫۰۵	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۰٫۷۱	۳٫۰۵	۵۹٫۲	کیفیت معنایی
۳٫۱۸	۲٫۹۸	۳٫۰۸	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۰٫۷۱	۳٫۰۸	۶۰٫۲	کیفیت عملکردی
۳٫۱۲	۲٫۹۰	۳٫۰۱	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۰٫۷۹	۳٫۰۱	۵۳٫۰	کیفیت زیست‌محیطی

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۸

سطح معناداری به‌دست‌آمده از آزمون t نشان می‌دهد که همه شاخص‌ها دارای اثرگذاری مثبت و بالایی می‌باشند که این خود نشان‌دهنده مؤلفه‌های کیفیت محیطی فضای عمومی روستاها در جذب گردشگر است. همچنین، با توجه به اینکه حد بالا و پایین شاخص‌ها نیز مثبت بوده است، آشکار است که میانگین جامعه در این شاخص‌ها بیشتر از مقدار مورد آزمون است و از این نظر در وضعیت مناسبی قرار گرفته است. با این حال، شاخص‌های جدول‌گذاری بودن معابر، کیفیت عینی محیط کالبدی، استفاده از ارزش‌های فرهنگی و معماری سنتی روستا در کالبد، نبودن آشفتگی در فضای کالبدی، عدم نفوذ ساخت‌وسازهای جدید در روستا از بُعد مؤلفه کیفیت زیباشناختی، همچنین شاخص‌های آداب و رسوم و آیین‌ها در محیط روستا، استفاده از بناها و یادمان‌های تاریخی در روستا، القای هویت‌مندی مکان‌های روستایی، خوانایی مطلوب کالبد از بُعد مؤلفه معنایی، و شاخص‌های تقویت تعاملات اجتماعی و شاخص وجود محل‌های مناسب برای گفت‌وگو از بُعد مؤلفه کیفیت عملکردی، و شاخص استفاده از مصالح محیطی در معماری و تزئینات بیرونی روستا از بُعد زیست‌محیطی وضعیت مناسبی از نظر گردشگران ندارند (جدول ۵).

به عبارت دیگر، جنبه‌های زیباشناختی فضای عمومی و بیرونی روستاهای مورد بررسی عمدتاً پایین‌تر از حد متوسط آزمون قرار دارد. بنابراین، توان ایجاد جذابیت زیباشناختی در جذب گردشگران به دلیل عدم استفاده صحیح از عناصر زیباشناختی مشاهده نمی‌شود. با وجود آشفتگی‌های ظاهری به لحاظ عدم رسیدگی بیرونی به بافت روستایی و همچنین نفوذ ساخت‌وسازها و الگوی معماری شهری به روستاها، همچنان به لحاظ معنایی می‌توان احساس هویت روستایی را در روستاها در حد متوسط مشاهده کرد. به لحاظ عملکردی، خوشبختانه، روستاها از وضعیت مناسب‌تری برخوردارند و وجود زیرساخت‌های مناسب از دیدگاه گردشگران می‌تواند نقطه قوت برای جذب گردشگر بیشتر با لحاظ ظرفیت تحمل گردشگری باشد. از جنبه کیفیت زیست‌محیطی نیز وضعیت بافت کالبدی در حد متوسط است و می‌توان با تقویت پوشش‌های گیاهی و بهداشت محیطی روستاها شرایط برای جذب گردشگر بهتر شود.

جدول ۵. معناداری تفاوت از حد مطلوب مؤلفه زیباشناسی، معنایی، عملکردی، و زیست‌محیطی (آزمون T تک‌نمونه‌ای) مؤلفه زیباشناختی

95% Confidence Interval of the Difference		اختلاف از میانگین	میزان معناداری	درجه آزادی	انحراف معیار	میانگین	آماره T	شاخص و متغیرهای تحقیق
Upper	Lower							
۳٫۲۰	۲٫۸۴	۳٫۰۲	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۲۶	۳٫۰۲	۳۳٫۲	جذاب‌بودن نمای ساختمان
۳٫۱۳	۲٫۷۸	۲٫۹۵	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۲۴	۲٫۹۵	۳۳٫۱	رنگ مناسب و جذاب مساکن
۳٫۴۱	۳٫۰۷	۳٫۲۴	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۱۹	۳٫۲۴	۳۷٫۷	نورپردازی معابر
۳٫۳۹	۳٫۰۳	۳٫۲۱	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۲۴	۳٫۲۱	۳۵٫۸	پوشش گیاهی داخل روستا
۳٫۱۸	۲٫۸۴	۳٫۰۱	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۱۸	۳٫۰۱	۳۵٫۳	مرتبط‌بودن وضعیت ظاهری معابر
۳٫۲۰	۲٫۸۴	۳٫۰۲	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۲۶	۳٫۰۲	۳۳٫۲	آسفالت یا سنگ‌فرش‌بودن معابر
۲٫۹۶	۲٫۶۱	۲٫۷۸	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۲۳	۲٫۷۸	۳۱٫۳	جدول‌کشی‌بودن معابر
۲٫۷۶	۲٫۳۸	۲٫۵۷	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۳۴	۲٫۵۷	۲۶٫۷	کیفیت عینی محیط کالبدی
۳٫۰۴	۲٫۷۰	۲٫۸۷	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۱۸	۲٫۸۷	۳۳٫۸	استفاده از ارزش‌های فرهنگی و معماری سنتی روستا در کالبد
۳٫۰۳	۲٫۶۵	۲٫۸۴	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۳۴	۲٫۸۴	۲۹٫۳	نبود آشفتنگی در فضای کالبدی
۳٫۰۱	۲٫۶۵	۲٫۸۳	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۲۸	۲٫۸۳	۳۰٫۶	عدم نفوذ ساخت‌وسازهای جدید در روستا
مؤلفه معنایی								
۳٫۲۰	۲٫۸۷	۳٫۰۴	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۱۵	۳٫۰۴	۳۶٫۵	القای ارزش‌های فرهنگی و تاریخی در محیط روستا
۳٫۰۹	۲٫۷۴	۲٫۹۲	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۲۴	۲٫۹۲	۳۲٫۶	وجود نشانه‌هایی از آداب و رسوم و آیین‌ها در محیط روستا
۲٫۹۵	۲٫۶۰	۲٫۷۷	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۲۵	۲٫۷۷	۳۰٫۷	استفاده از بناها و یادمان‌های تاریخی در روستا
۳٫۱۳	۲٫۷۷	۲٫۹۵	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۲۶	۲٫۹۵	۳۲٫۶	القای هویت‌مندی مکان‌های روستایی
۳٫۵۳	۳٫۱۵	۳٫۳۴	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۳۳	۳٫۳۴	۳۵٫۰	القای احساس آرامش
۳٫۲۶	۲٫۸۵	۳٫۰۶	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۴۲	۳٫۰۶	۲۹٫۸	القای شادابی و سرزندگی روستایی
۳٫۱۵	۲٫۷۹	۲٫۹۷	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۲۸	۲٫۹۷	۳۲٫۳	خوانایی مطلوب کالبد
۳٫۳۵	۲٫۹۹	۳٫۱۷	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۲۷	۳٫۱۷	۳۴٫۵	القای احساس امنیت در محیط روستا
۳٫۴۱	۳٫۰۲	۳٫۲۲	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۳۹	۳٫۲۲	۳۲٫۲	وجود سرزندگی روستایی
کیفیت عملکردی								
۳٫۲۴	۲٫۸۹	۳٫۰۷	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۲۴	۳٫۰۷	۳۴٫۴	امکان دسترسی آسان به راه‌های ارتباطی
۳٫۳۳	۲٫۹۶	۳٫۱۴	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۲۷	۳٫۱۴	۳۴٫۳	سهولت رفت و آمد وسیله نقلیه
۳٫۳۰	۲٫۹۳	۳٫۱۱	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۳۲	۳٫۱۱	۳۲٫۷	وجود پارکینگ عمومی
۳٫۲۶	۲٫۸۹	۳٫۰۸	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۲۸	۳٫۰۸	۳۳٫۳	وجود کوچه‌ها و خیابان‌های باز در محیط روستا
۳٫۲۴	۲٫۸۸	۳٫۰۶	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۲۶	۳٫۰۶	۳۳٫۸	برخورداری از جدابیت گردشگری
۳٫۱۰	۲٫۷۷	۲٫۹۳	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۱۸	۲٫۹۳	۳۴٫۵	تقویت تعاملات اجتماعی
۳٫۴۳	۳٫۰۵	۳٫۲۴	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۳۳	۳٫۲۴	۳۳٫۹	وجود محل‌های مناسب برای استراحت در داخل بافت
۳٫۱۰	۲٫۷۴	۲٫۹۲	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۲۶	۲٫۹۲	۳۲٫۳	وجود محل‌های مناسب برای گفت‌وگو
۳٫۲۱	۲٫۸۵	۳٫۰۳	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۲۵	۳٫۰۳	۳۳٫۷	برخورداری از تجهیزات
۳٫۴۰	۳٫۰۳	۳٫۲۲	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۳۲	۳٫۲۲	۳۳٫۸	وجود کارکرد تفریحی در بافت
زیست‌محیطی								
۳٫۱۱	۲٫۷۶	۲٫۹۳	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۲۴	۲٫۹۳	۳۲٫۷	نبود زباله در محیط روستا
۳٫۲۶	۲٫۹۰	۳٫۰۸	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۲۶	۳٫۰۸	۳۳٫۸	تمیزبودن محیط روستا
۳٫۳۲	۲٫۹۵	۳٫۱۳	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۳۱	۳٫۱۳	۳۳٫۲	حفظ فضاهای سبز و پوشش گیاهی در محیط روستا
۳٫۲۴	۲٫۸۷	۳٫۰۶	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۳۱	۳٫۰۶	۳۲٫۴	مشخص‌بودن محل دفع زباله
۳٫۲۵	۲٫۸۷	۳٫۰۶	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۳۳	۳٫۰۶	۳۱٫۹	پراکنده‌نبودن فضولات حیوانی در محیط روستا
	۲٫۶۲	۲٫۸۱	۰٫۰۰۰	۱۹۳	۱٫۳۵	۲٫۸۱	۲۸٫۸	استفاده از مصالح محیطی در معماری و تزئینات بیرونی روستا

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۸

رابطه بین مؤلفه‌های کیفیت محیطی فضای عمومی (کیفیت زیباشناختی، معنایی، عملکردی، و زیست‌محیطی)

نتایج حاصل از آزمون پیرسون نشان می‌دهد که مؤلفه‌های چهارگانه کیفیت محیطی فضای عمومی رابطه‌ای مستقیم با شدتی قوی با یکدیگر دارند و قابلیت تعمیم به کل جامعه را دارد که گویای این واقعیت است که بررسی رابطه بین متغیرهای مؤلفه‌های کیفیت محیطی فضای عمومی منطقه مورد مطالعه با اطمینان ۹۵ درصد تصادفی نیست و واقعی است (جدول ۶).

به عبارتی، مؤلفه‌های کیفیت فضای عمومی در ارتباط با یکدیگر بوده و می‌توانند تقویت‌کننده یکدیگر باشند. به طوری که افزایش تغییرات مثبت در یکی از مؤلفه‌ها می‌تواند موجب تأثیر مثبت در افزایش وضعیت مثبت در سایر مؤلفه‌ها شود.

جدول ۶. همبستگی بین مؤلفه‌های زیباشناسی، معنایی، عملکردی، و زیست‌محیطی فضای عمومی

کیفیت زیباشناختی	کیفیت معنایی	کیفیت عملکردی	زیست‌محیطی کیفیت
کیفیت زیباشناختی	۰/۶۰۷ (**)	۰/۵۵۴ (**)	۰/۴۳۹ (**)
پیرسون معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
معنایی	۰/۶۰۷ (**)	۰/۶۵۲ (**)	۰/۵۳۲ (**)
پیرسون معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
عملکردی	۰/۵۵۴ (**)	۰/۶۵۲ (**)	۰/۵۸۹ (**)
پیرسون معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
زیست‌محیطی	۰/۴۳۹ (**)	۰/۵۳۲ (**)	۰/۵۸۹
پیرسون معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰ (**)	۰/۰۰۰ (**)

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۸

در ادامه برای تحلیل وضعیت روستاها به لحاظ مؤلفه‌های کیفیت محیطی فضای عمومی از مدل تصمیم‌گیری چندمعیاره ویکور استفاده شد. برای این منظور، در گام اول، پس از جمع‌آوری داده‌ها و تبدیل آن‌ها به داده‌های کمی، ماتریس خام هر یک از معیارها در محدوده مورد مطالعه (متشکل از گزینه‌ها (سطرها) و معیارها (ستون‌ها)) تعریف شد. سپس، به نرمال‌سازی ماتریس از رابطه ۱ اقدام شد:

$$f_{ij} = \frac{x_{ij}}{\sqrt{\sum_{j=1}^n x_{ij}^2}}, i = 1, 2, \dots, m; j = 1, 2, \dots, n \quad (1)$$

که در آن، x_{ij} مقدار اولیه و f_{ij} مقدار نرمال‌شده گزینه i ام و بعد زام است. نتیجه داده‌های نرمال‌شده ماتریس نرمال است. در گام بعدی به تعیین بهترین و بدترین مقدار برای همه توابع معیارها اقدام شد. به طوری که اگر تابع معیار نشان‌دهنده سود (مثبت) باشد، بهترین و بدترین مقادیر بر اساس رابطه ۲ محاسبه می‌شود:

$$f_i^* = \max_j f_{ij} \quad \text{و} \quad f_i^- = \min_j f_{ij} \quad (2)$$

و اگر تابع معیار نشان‌دهنده هزینه (منفی) باشد، بهترین و بدترین مقادیر بر اساس رابطه ۳ محاسبه می‌شود:

$$f_i^* = \min_j f_{ij} \quad \text{و} \quad f_i^- = \max_j f_{ij} \quad (3)$$

بدین ترتیب، می‌توان بهترین و بدترین مقادیر را برای معیارها مشخص کرد. در مرحله بعد، به منظور تعیین اهمیت نسبی شاخص‌ها/ معیارها، وزن نسبی آن‌ها از طریق روش آنتروپی شانون مشخص شده است (جدول ۷).

جدول ۷. وزن شاخص‌های تحقیق

شاخص	استفاده از مصالح محیطی در معماری و تزئینات بیرونی روستا	پراکنده‌نبودن فضولات حیوانی در محیط روستا	مشخص‌بودن محل دفع زباله	حفظ فضاهای سبز و پوشش گیاهی در محیط روستا	تمیزبودن محیط روستا	نبودن زباله در محیط روستا
وزن	۰/۰۷۵	۰/۰۳۰۵	۰/۰۱۱	۰/۰۴۲۲	۰/۰۱۸۲	۰/۰۲۶۹
شاخص	وجود کارکرد تفریحی در بافت	برخورداری از تجهیزات	وجود محل‌های مناسب برای گفت‌وگو	وجود محل‌های مناسب برای استراحت در داخل بافت	تقویت تعاملات اجتماعی	برخورداری از جذابیت گردشگری
وزن	۰/۰۲۰۷	۰/۰۳۶۱	۰/۰۱۴۶	۰/۰۱۳۰	۰/۰۲۱۴	۰/۰۲۹
شاخص	وجود کوچه‌ها و خیابان‌های باز در محیط روستا	وجود پارکینگ عمومی	سهولت رفت و آمد وسیله نقلیه	امکان دسترسی آسان به راه‌های ارتباطی	وجود سرزندگی روستایی	القای احساس امنیت در محیط روستا
وزن	۰/۰۲	۰/۰۰۹۸	۰/۰۱۴۵	۰/۰۲۲۵	۰/۰۲۳۶	۰/۰۲۷
شاخص	خوانایی مطلوب کالبد	القای شادابی و سرزندگی روستایی	القای احساس آرامش	القای هویت‌مندی مکان‌های روستایی	استفاده از بناها و یادمان‌های تاریخی در روستا	وجود نشانه‌هایی از آداب و رسوم و آیین‌ها در محیط روستا
وزن	۰/۰۱۷	۰/۰۲۴	۰/۰۱	۰/۰۴۱۸	۰/۰۲۸	۰/۰۳۱۲
شاخص	القای ارزش‌های فرهنگی و تاریخی در محیط روستا	عدم نفوذ ساخت‌وسازهای جدید در روستا	نبودن آشفتگی در فضای کالبدی	ارزش‌های فرهنگی و معماری سنتی روستا در کالبد	کیفیت عینی محیط کالبدی	جدول‌گذاری‌بودن معابر
وزن	۰/۰۲۲	۰/۰۱۷	۰/۰۳۷۵	۰/۰۲۷۵	۰/۱۰۵۵	۰/۰۵
شاخص	آسفالت یا سنگ‌فرش‌بودن معابر	مرتبط‌بودن وضعیت ظاهری معابر	پوشش گیاهی داخل روستا	نورپردازی معابر	رنگ مناسب و جذاب مساکن	جذاب‌بودن نمای ساختمان
وزن	۰/۰۲۹۹	۰/۰۲۵	۰/۰۱۹۴	۰/۰۰۷۹	۰/۰۱۹۴	۰/۰۲۶۷

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۸

در مرحله بعد، فاصله هر گزینه از راه‌حل ایده‌آل مثبت محاسبه می‌شود و سپس تجمیع آن بر اساس رابطه‌های ۴ و ۵ انجام می‌گیرد:

$$S_j = \sum_{i=1}^n \frac{w_i (f_{ij}^* - f_{ij})}{f_j^* - f_j^-} \quad (4)$$

$$R_j = \max_j [w_i (f_{ij}^* - f_{ij}) / (f_j^* - f_j^-)] \quad (5)$$

که در آن، S_j فاصله از گزینه i نسبت به راه حل ایده آل (ترکیب بهترین) و R_j فاصله گزینه i از راه حل ایده آل منفی (ترکیب بدترین) است. رتبه بندی عالی بر اساس S_j و رتبه بندی بد بر اساس مقادیر R_j انجام خواهد شد. در نهایت، مقدار Q_i از طریق رابطه ۶ محاسبه می شود:

$$Q_i = v \left[\frac{S_i - S^*}{S^- - S^*} \right] + (1-v) \left[\frac{R_i - R^*}{R^- - R^*} \right] \quad (۶)$$

که در آن:

$$S^* = \min_j S_j, S^- = \max_j S_j$$

$$R^* = \min_j R_j, R^- = \max_j R_j$$

و v وزن راهبرد (اکثریت معیارها) یا حداکثر مطلوبیت گروهی است. $\frac{S_i - S^*}{S^- - S^*}$ میزان فاصله از راه حل ایده آل مثبت گزینه i را نشان می دهد. به دیگر سخن، $\frac{R_i - R^*}{R^- - R^*}$ نشان دهنده فاصله از راه حل ایده آل منفی برای گزینه i نام است. در صورتی که $v > 0.5$ ، شاخص Q_i دارای حداکثر توافق و زمانی که $v < 0.5$ ، این شاخص نشان دهنده حداکثر نگرش منفی است. در کل، $v = 0.5$ به معنی توافق گروهی برابر است. بر اساس مقادیر Q_i گزینه ها که در مرحله ششم محاسبه شد، می توان به رتبه بندی گزینه ها پرداخت. گزینه های دارای مقدار Q_i بیشتر در اولویت بالاتر و بدتر قرار می گیرند و مقادیر Q_i کوچک تر به معنی رتبه پایین تر و بهتر است. بنابراین، بر اساس محاسبات انجام شده، روستای جاغرق با عنایت به شاخص های کیفیت محیطی فضای عمومی در مناطق روستایی منطقه مورد مطالعه در بهترین رتبه قرار دارد و روستای کنگ از نظر شاخص های کیفیت محیطی فضای عمومی کمترین مقدار و در پایین ترین رده قرار می گیرد (جدول ۸).

جدول ۸. محاسبه مقدار Q و رتبه بندی نهایی

رتبه	Q	روستا
۸	۱	کنگ
۷	۰.۶۲۱	ابرد
۶	۰.۴۷۲	نغندر
۳	۰.۲۲۳	زشک
۵	۰.۳۷۷	ازغد
۴	۰.۲۷۳	طرقدر
۲	۰.۱۹۹	عنبران
۱	۰	جاغرق

مأخذ: یافته های پژوهش، ۱۳۹۸

نتیجه گیری

گردشگری یکی از بزرگ ترین و سریع ترین صنایع در حال رشد در جهان است که باعث رونق اقتصادی و ایجاد کسب و کار می شود. در این میان، گردشگری روستایی، یکی از انواع گردشگری، در دهه های اخیر رشد چشم گیری داشته است. همچنین، با توجه به اینکه یکی از عوامل مهم در جذب گردشگر در مناطق روستایی عامل مؤلفه های کیفیت محیطی فضای عمومی است و مکان هایی که در این زمینه جذابیت بیشتری دارند عموماً بیشتر می توانند مورد استقبال گردشگران قرار گیرند و از سوی دیگر روستا را بیشتر به دیگران معرفی می کنند و خود نیز بار دیگر به منطقه بازمی گردند. از طرف دیگر، عوامل متعددی در جذب گردشگران مؤثرند که یکی از مهم ترین آن ها کیفیت محیط عمومی

روستاست. ادبیات مربوط به کیفیت گردشگری و تفریحی به اوایل دهه ۱۹۶۰ بازمی‌گردد. محیط مناسب یکی از شاخص‌ها و ملاک‌های اساسی در انتخاب مقصدهای گردشگران است که از طریق شاخصه‌هایی تبیین‌شدنی است. به همین جهت، موضوع مهمی که امروزه در برنامه‌ریزی برای نواحی روستایی بسیار اهمیت دارد ارتقای کیفیت محیط مقصد در چارچوب اهداف توسعه پایدار است که در مقیاس کلان از طریق توسعه خدمات، تسهیلات، و زیرساخت‌های مناسب و مدیریت آن‌ها به‌منظور پاسخ‌گویی به نیازهای گردشگران ضرورت فراوان دارد. در این راستا، در مطالعه حاضر به سنجش و ارزیابی کیفیت محیطی فضاهای عمومی روستاها در جذب گردشگر پرداخته شد. با توجه به داده‌های جمع‌آوری‌شده از بین نمونه‌های تحقیق، اقدام به استفاده از آزمون T تک‌نمونه‌ای، همبستگی و مدل ویکور جهت رتبه‌بندی و اولویت‌بندی روستاهای مورد مطالعه شد.

برای بررسی مؤلفه‌های کیفیت محیطی فضای عمومی روستاهای مورد مطالعه، با توجه به نرمال بودن شاخص‌های موجود از آزمون T تک‌نمونه‌ای استفاده شد. این میزان معناداری نشان‌دهنده آن است که مؤلفه‌ها قابلیت تعمیم به کل جامعه را دارند. نتایج حاصل از آزمون T تک‌نمونه‌ای نشان‌دهنده آن است که میانگین شاخص‌های کیفیت معنایی، کیفیت عملکردی، و کیفیت زیست‌محیطی تقریباً برابر مقدار مورد آزمون است. اما شاخص کیفیت زیباشناختی کمتر از مقدار آزمون شده است که این نتیجه گویای آن است که شاخص‌های مؤلفه‌های کیفیت محیطی فضای عمومی در وضعیت مناسبی قرار نگرفته که در تضاد با یافته‌های مطالعه سجاسی قیداری و صادقلو (۱۳۹۵) است و باید از سوی روستاییان، کارشناسان، و مسئولان مرتبط با روستاییان مطرح شود. در میان شاخص‌های مورد بررسی، برخی شاخص‌ها از جمله جدول‌کشی کردن معابر، کیفیت عینی محیط کالبدی، نبودن آشفتگی از بُعد مؤلفه کیفیت زیباشناختی، همچنین شاخص‌های آداب‌ورسوم در محیط روستا، استفاده از بناها و یادمان‌های تاریخی در روستاها، خوانایی مطلوب کالبد از بُعد مؤلفه معنایی، شاخص‌های تقویت تعاملات اجتماعی، وجود محل مناسب برای گفت‌وگو از بُعد مؤلفه کیفیت عملکردی، و درنهایت شاخص استفاده از مصالح محیطی در معماری و تزئینات بیرونی روستا از بُعد زیست‌محیطی وضعیت مناسبی از نظر گردشگران ندارند. این نتایج در تأیید بخشی از یافته‌های اکبریان و شیخ‌بیگللو (۱۳۹۴) است. به عبارت دیگر، جنبه‌های زیباشناختی فضاهای عمومی روستاهای مورد مطالعه نسبت به سایر مؤلفه‌ها پایین‌تر از حد متوسط قرار دارد و باید بیشتر مورد توجه و بررسی قرار گیرد. اما به لحاظ معنایی می‌توان احساس هویت روستایی را در حد متوسط مشاهده کرد. به لحاظ عملکردی، روستاها از وضعیت مناسبی برخوردارند و از جنبه زیست‌محیطی وضعیت بافت کالبدی در حد متوسط است که با تقویت پوشش گیاهی و بهداشت محیطی روستا برای جذب گردشگر وضعیت روستا مطلوب‌تر خواهد شد که همخوان با یافته‌های کاکاوند و همکاران (۱۳۹۲) است. نتایج حاصل از آزمون پیرسون نشان می‌دهد که مؤلفه‌های چهارگانه کیفیت محیطی فضاهای عمومی رابطه‌ای مستقیم با شدتی قوی با یکدیگر دارند و قابلیت تعمیم به کل جامعه را دارند. به عبارت دیگر، مؤلفه‌های موجود در ارتباط با یکدیگرند و می‌توانند تقویت‌کننده یکدیگر هم باشند. بدین معنی که افزایش تغییرات مثبت در یکی از مؤلفه‌ها باعث افزایش وضعیت مثبت در سایر مؤلفه‌ها می‌شود. همچنین، برای تحلیل وضعیت روستاها از مدل تصمیم‌گیری چندمعیاره ویکور استفاده شده و بعد از بررسی‌های صورت‌گرفته نتایج حاکی از آن است که روستای کنگ از نظر شاخص‌های مورد بررسی کمترین مقدار را دارد و در پایین‌ترین رده قرار گرفته است و روستای جعفرق با عنایت به شاخص‌های کیفیت محیطی فضای عمومی در منطقه مورد مطالعه در بالاترین رده قرار دارد. در مجموع، با توجه به یافته‌های پژوهش، پیشنهادهایی که در ذیل می‌آید می‌تواند به مسئولان و برنامه‌ریزان و نیز همه ذی‌نفعان گردشگری در ایجاد روستاهای گردشگری با کیفیت محیطی پایدارتر یاری رساند: برنامه‌ریزی برای رعایت اصول زیبایی بصری در ساخت‌وسازهای روستاها و جلوگیری از ساخت‌وسازهای نامناسب با بافت

کارکرد روستاها؛ افزایش استراحتگاه‌ها و رستوران در روستاها؛ مرمت بناهای قدیمی روستا؛ حفظ هویت روستایی؛ حفاظت از محیط زیست روستا؛ ایجاد و توسعه کمیت و کیفیت امکانات و خدمات روستاها با توجه به گردشگرپذیری آنها؛ احداث و توسعه امکانات و تسهیلات تفریحی مناسب لازم برای گردشگران روزانه با توجه به اینکه بخش عمده‌ای از گردشگران در این روستاها روزانه‌اند؛ ایجاد حس مسئولیت در برابر کیفیت محیط روستاها بین ساکنان و گردشگران.

منابع

۱. آیتی، حمید؛ خداکرمی، فائزه؛ ملایی، کامبیز و آفاق‌پور، اتوسا، ۱۳۹۵، بررسی تأثیر عوامل کالبدی شهری بر توسعه گردشگری مذهبی، مطالعه موردی: شهر شیراز، فصل‌نامه مطالعاتی شهر/ایرانی/اسلامی، ش ۲۳، صص ۴۳-۵۹.
۲. اشتری مهرجردی، اباذر، ۱۳۸۳، گردشگری طبیعی و توسعه پایدار، نشریه جهاد، ش ۲۶، صص ۷۴-۷۸.
۳. اکبریان، سیدرضا و شیخ‌بیگللو، رعنا، ۱۳۹۴، سنجش کیفیت محیط روستاهای گردشگری، مطالعه موردی: بخش آسارا - شهرستان کرج، مجله پژوهش‌های روستایی، دوره ۶، ش ۲، صص ۴۳۳-۴۵۷.
۴. پاپلی یزدی، محمدحسین و سقایی، محمد، ۱۳۹۰، گردشگری، ماهیت و مفاهیم، ج ۵، تهران: سمت.
۵. پورجعفر، محمدرضا؛ تقوایی، علی‌اکبر و صادقی، علیرضا، ۱۳۸۸، خوانش تأثیر سامان‌دهی محورهای بصری بر ارتقای کیفیت محیط فضاهای عمومی شهری (نمونه موردی: خیابان آزادی تهران)، مجله مدیریت شهری، دوره ۷، ش ۲۴، صص ۶۵-۸۰.
۶. جعفری، حمید و حافظی‌زاده، شقایق، ۱۳۹۶، عوامل مؤثر در جذب گردشگران به مقصدهای روستایی، مطالعه موردی: روستاهای شهرستان دماوند، فصل‌نامه جغرافیایی سرزمین، س ۴، ش ۵۴، صص ۳۲-۴۱.
۷. جمعه‌پور، م. و احمدی، ش.، ۱۳۹۰، تأثیر گردشگری بر معیشت پایدار روستایی، مطالعه موردی: روستای برغان، شهرستان ساوجبلاغ، پژوهش‌های روستایی، ش ۵، صص ۳۳-۶۲.
۸. داداش‌پور، هاشم و روشنی، صالح، ۱۳۹۲، ارزیابی تعامل میان فرد و محیط زندگی در محلات جدید با استفاده از سنجش کیفیت عینی و ذهنی، فصل‌نامه مطالعات شهری، ش ۶، صص ۳-۱۵.
۹. رضوانی، محمدرضا، ۱۳۸۷، توسعه گردشگری روستایی با رویکرد گردشگری پایدار، انتشارات دانشگاه تهران.
۱۰. رضوانی، محمدرضا و صفایی، جواد، ۱۳۸۴، گردشگری خانه‌های دوم و اثرات آن بر نواحی روستایی: فرصت یا تهدید، مطالعه موردی: نواحی روستایی شمال تهران، مجله پژوهش‌های جغرافیایی، ش ۵۴، صص ۱۰۹-۱۲۱.
۱۱. رفیعیان، مجتبی؛ مولودی، جمشید و پورطاهری، مهدی، ۱۳۹۰، سنجش کیفیت محیط شهری در شهرهای جدید، مطالعه موردی: شهر جدید هشتگرد، فصل‌نامه برنامه‌ریزی و آمایش، ش ۳، صص ۱۹-۳۸.
۱۲. رهنمایی، محمدتقی و شاه‌حسینی، پروانه، ۱۳۸۳، فرایند برنامه‌ریزی شهری ایران، تهران: سمت.
۱۳. سجاسی قیداری، حمدالله و صادقلو، طاهره، ۱۳۹۵، تحلیل و تبیین نقش کیفیت محیطی در جذب گردشگر به مقاصد گردشگری روستایی، مطالعه موردی: روستاهای گردشگری دهستان لواسان کوچک، فصل‌نامه تحقیقات جغرافیایی، ش ۲، صص ۳۲-۴۹.
۱۴. شاریلی، ریچارد، ۱۳۸۰، گردشگری روستایی، ترجمه رحمت‌الله منشی‌زاده و فاطمه نصیری، انتشارات منشی کانون اسلامی انصار.
۱۵. شیعه، اسماعیل و علیپور، سجاد، ۱۳۸۹، تحلیل عوامل کیفیت‌بخش محیط گردشگری ساحلی با توجه به معیارهای گردشگری پایدار، مطالعه موردی: سواحل شهر رامسر، مجله آرمانشهر، ش ۵، صص ۱۵۵-۱۶۷.
۱۶. صدرموسوی، میرستاز؛ پورمحمدی، محمدرضا و حاتمی، افشار، ۱۳۹۲، بررسی ظرفیت پذیرش گردشگری با تأکید بر توسعه پایدار، مطالعه موردی: سرعین، فصل‌نامه فضای گردشگری، ش ۹، صص ۹۵-۱۱۴.
۱۷. قدمی، مصطفی و غلامیان آقامحلی، طاهره، ۱۳۹۰، بررسی کیفیت مبادی ورودی شهرهای گردشگری با تأکید بر جامعه گردشگران، مطالعه موردی: شهر بابل، نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، س ۳، ش ۳، صص ۱۲۱-۱۳۳.
۱۸. قدیری معصوم، مجتبی؛ مطیعی لنگرودی، سیدحسن و مهرپویا، حسن، ۱۳۹۲، تبیین اثرات کالبدی گردشگری بر نواحی روستایی، مجله برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری، س ۲، ش ۵، صص ۳۳-۴۹.

۱۹. کاظمی، مصطفی؛ پور، سمیرا؛ سعادت‌یار، فهیمه سادات و بیطرف، فاطمه، ۱۳۹۰، تأثیر تصویر ذهنی گردشگران بر ارزش ادراک شده از شهرهای ساحلی دریای خزر با تأکید بر نقش واسط کیفیت عوامل ادراک شده، *مجله پژوهش و برنامه‌ریزی شهری*، س ۲، ش ۶ صص ۳۴-۱۹.
۲۰. کاکوند، الهام؛ براتی، ناصر و امین‌زاده، بهرام، ۱۳۹۲، سنجش تطبیقی تصویر ذهنی شهروند و شهرساز به مفهوم کیفیت محیط شهری، *مورد: شهر قزوین*، فصل‌نامه علمی- پژوهشی *باغ منظر*، س ۱۰، ش ۲۵، صص ۱۰۱-۱۱۲.
۲۱. مودودی، مهدی؛ بوزرجمهری، خدیجه؛ شایان، حمید و ضیایی، محمود، ۱۳۹۴، نقش گردشگری و تحولات اقتصادی و اجتماعی، مطالعه موردی: روستاهای هدف استان گلستان، *مجله جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای*، ش ۲، صص ۱-۲۸.
۲۲. مؤیدی، محمد؛ علی‌نژاد، منوچهر و نوایی، حسین، ۱۳۹۲، بررسی نقش مؤلفه‌های منظر شهری در ارتقای سطح امنیت در فضاهای عمومی شهری، مطالعه موردی: محله اوین تهران، فصل‌نامه *مطالعات امنیت*، ش ۳۵، صص ۱۵۹-۱۹۱.
۲۳. مهدوی، مسعود؛ قدیری معصوم، مجتبی و قهرمانی، نسرین، ۱۳۸۷، اثرات گردشگری بر توسعه روستایی با نظرسنجی از روستاییان دره کن و سولقان، فصل‌نامه *روستا و توسعه*، س ۱۱، ش ۲، صص ۳۹-۶۰.
۲۴. میراب‌زاده، پرستو، ۱۳۷۵، ارزیابی پیامدهای زیست‌محیطی توسعه توریسم، فصل‌نامه *محیط زیست*، ش ۲، صص ۵۴-۶۲.
۲۵. نوری، سیدهدایت‌الله، ۱۳۹۱، بررسی تبلیغات شفاهی و تحلیل تأثیر آن در جذب گردشگران روستایی، مطالعه موردی: شهرستان پاوه، فصل‌نامه *تحقیقات جغرافیایی کاربردی*، ج ۲۱، ش ۲۴، صص ۸۳-۱۰۲.
26. Butnaru, G. and Miller, A., 2012, Conceptual Approaches on Quality and Theory of Tourism Services, *Procedia Economics and Finance*, No. 3, PP. 375-380.
27. Butnaru, Gina Ionela; Stefanica, Mirela and Maxim, George Marius, 2014, Alternative Method of Quality Evaluation in Tourism: Case study applied in tourist accommodation units, *Procedia Economics and Fonance*, No. 15, PP. 671-678.
28. Blancas, F.J.; González, M. and Caballero, R., 2017, A dynamic sustainable tourism evaluation using multiple benchmarks, *Journal of Cleaner Production*, Vol. 174, No. 10, PP. 1190-1203.
29. Căruntu, A. and Dițoiu, M., 2014, The Perceptions of Hospitality Services of a Tourism Destination, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, No. 109, PP. 231-235.
30. Chin, C.; Lo, May-Chiun; Songan, Peter and Vikneswaran, Nair, 2014, Rural Tourism Destination Competitiveness: A study on Annah Rais Longhouse Homestay, Sarawak, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, No. 144, PP. 35-44.
31. Ciaoce, C.A.; Bona, M. and Ribeiro, F., 2007, Community Tourism: Montanha Beijafior Dourado Pilot project (Microbasin of Sagrado River, Morretes, parana), *Tourismo- Visao e Acao*, Vol. 9, No. 2, PP. 249-266.
32. Dragulanescu, I.V. and Drutu, M., 2012, Rural Tourism for Economic Development, *international journal of Academic Research in Accounting Finance and Management Sciences*, Vol. 2, Special Issue 1, PP. 196-203.
33. Endresen, K., 1999, Sustainable Tourism and Cultural Heritage: A review of development assistance and its potential promote sustainability, NWHO.
34. Falak, Sh; Lomay, Ch. and Alvin, Y., 2014, A repositioning strategy for rural tourism in Malaysia, *Procardia _ social and behavior sciences*, Vol. 144, PP. 412-415.
35. Irshad, H., 2010, Rural tourism –an overview. Retrieved from [http://www1.agric.gov.ab.ca/\\$Department/deptdocs.nsf/all/csi13476/\\$FILE/Rural-Tourism.pdf](http://www1.agric.gov.ab.ca/$Department/deptdocs.nsf/all/csi13476/$FILE/Rural-Tourism.pdf)
36. Moon, K.S; Kim, M.; Ko, Y.J; Connaughton, D.P and Lee, J.H., 2011, The influence of consumer is event quality perception on destination image: *Journal of Managing Service Quality*, Vol. 21, No. 3, PP. 287-303.

37. Petrick, J. F.; Morais, D. D. and Norman, W. C., 2001, An examination of the determinants of entertainment vacationers intentions to revisit. *Journal of Travel Research*, No. 40, PP. 8-41.
38. Prabhakaran, Sudesh; Nair, Vikneswaran and Ramachandran, Sridar, 2014, Community participation in rural tourism: Towards a conceptual framework, *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, No. 144, PP. 290-295.
39. Rajaratnam, Sushila Devi, Munikrishnan, Uma Thevi. Saeed pahlevan and Nair, Vikneswaran, 2014, Service Quality and pervious Experince as a ModeratTourists Satisfaction with Rural Tourism Destinations in Malaysia: A partial least squares approach, *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, No. 144, PP. 203-211.
40. Singh, K.; Gantait, A.; Puri, G. and Swamy, A., 2016, *Rural Tourism: Need, Scope and Challenges in Indian Context*. Hospitality and Tourism: Challenges, Innovation, Practices and Product Development. (Ed), Dr. Alok Kumar, Adhyayan Publishers and Distributors, New Delhi. (ISBN: 978-81-8435-490-4).
41. Satyarini, N.W.M.; Rahmanita, M. and Setarnawat, S., 2017, The Influence of Destination Image On Tourist Intention and Decision to visit Tourist (A Case Study of Pemuteran village in Bileleng, Bali, Indonesia), *TRJ Tourism Research Journal*, Vol. 1, No. 1, PP. 81-97.
42. Shonk, D. J., 2006, *Perceptions of service quality, satisfaction and the intent to return among tourists attending a sporting event (doctoral dissertation)*, The Ohio State University.
43. Telfer, D. J., 2009, *Development studies and tourism*. The SAGE handbook of tourism studies, 146-165.
44. Van Kamp, I.; Leidelmeijer, K.; Marsman, G. and De Hollander, A., 2003, Urban environmental quality and human well-being: towards a conceptual framework and demarcation of concepts; a literature study. *Landscape and urban planning*, Vol.65, No. 1, PP. 5-18.
45. Vujic, V., 2007, Implementation of Integral System of Quality Management in Tourism. *International Journal for Quality Research*, Vol.1, No. 4, PP. 323-328.
46. Van Kamp, I.; Leidelmeijer, K.; Marsman, G. and De Hollander, A., 2003, Urban Environmetal Quality and Human Well being towards a Conceptual framework and Demarcation of Concepts,a literature study, *Journal of landscape and urban planning*, No. 65, PP. 5-18.
47. Yuksel, A. and Yuksel, F., 2002, Measurement of tourist satisfaction with restaurant services: A segment-based approach, *Journal of Vacation Marketing*, Vol. 9, No. 1, PP. 52-68.
48. Yurudur, E. and Dicle, M., 2011, Settlement – Natural environment relationships and tourism potential in Camici (TOKAT –turkey), *Procardia Social and behavioral Saliences*, Vol. 19, PP. 208-215.
49. Ashtari Mehrjerdi. A., 2004, Natural tourism and sustainable development, *Journal of Jihad*, No. 26, PP, 74-78. (In Persian)
50. Akabardian Ronizi, S. R. and Shaykh-Baygloo., R., 2015, Assessment of Environment quality of Villages' tourism Case: Asara County, *Journal of Rural Research*, Vol 6, No. 26, PP, 369-388. (In Persian)
51. Pourjafar, M. R. and Taqvaee, A. A., 2010, the effect of improving visual art on improving the urban public environments (Case study: Tehran - Azadi Street), *Journal of Urban Management*. Vol 7, No. 24, PP, 65-80. (In Persian)
52. Jafari, H, and Hafezizadeh, SH., 2017, Effective Factors in attracting tourists to rural destinations (Case study: Villages of the Damavand County), *Journal of Territory*, Vol 14, No. 54, PP, 31-41. (In Persian)

53. Ayati. H. Khoada Karami, F. Molaie. K. and Afaghpour, A., 2016, analyzing the effect of urban physical factors on religious tourism development (case study: Shiraz), Journal of studies on Iranian Islamic city. Vol 6, No. 23, PP. 43-59. (In Persian)
54. Jomehpour, M. and Ahmadi, Sh., 2011, Effect of Tourism on Sustainable Rural Livelihoods (Case Study: Baraghan Village - Savojbolagh County), Journal of Rural Research, Vol 2, No. 5, PP, 33-62(In Persian)
55. Dadashpour, H, and Roshani, S., 2013, The Evaluation of the Interaction between the Individual and the Living Environment in New Neighborhoods Using Objective and Subjective Quality Assessment, Journal of Planning, vol 6, pp 3-15. (In Persian)
56. Rezvani, M. R, and Safaei, J., 2008, Development of Rural Tourism with a Sustainable Tourism Approach, Publication of Tehran University. (In Persian)
57. Rezvani, M.R, and Safaei, J., 2005, Second Home Tourism and its Effects on Rural Areas: An Opportunity or a Threat, Case Study: Rural Areas of North of Tehran, Journal of Geographical Studies, vol 54, pp 109-121. (In Persian)
58. Rafieyan, M, Moloodi, J and pour Taheri, M., 2011, Assessment of the urban environmental quality in new town (Case Study: Hashtgerd new towns), Journal of Spatial planning, Vol 15, No. 3, PP, 19-38. (In Persian)
59. Rahnamaei, M. Taghi and Shahhoseini, P., 2004, the Process of Iran Urban Planning, Tehran: Samt. (In Persian)
60. Shieh, E, and Alipour Eshlki, S., 2012, Investigates the Contributory Factors of Coastal Tourism Improvement with Regard to Sustainable Tourism Criteria; Case Study: Ramsar Coast, Journal of Architecture & Urban Design & Urban Planning, Vol 3, No. 5, PP, 155-167(In Persian).
61. Sadr Moosavi, M.S. Pourmohammadi M. R. and Hatami, A., 2013, investigating the Capacity of Tourism Acceptance with Emphasis on Sustainable Development, Case Study: Sarein, Tourism Atmosphere Quarterly, NO 9, pp 95-114. (In Persian)
62. Qadami, M. and Qolamian Aqa Mahali, T., 2011, The Investigation of the Quality of Entry Points of Tourist Cities with Emphasis on the Tourist Community, Case Study: the City of Babolsar, New Attitudes in Human Geography, Vol. 3, NO 3, pp 121-133. (In Persian)
63. Mododi, M. Bouzarjomehry, KH. Shayan, H. and Ziaee, M., 2016, the Role of Tourism in Economic and Social Changes of Target Villages of Golestan Province, Journal of Geography and Regional Development, Vol 13, No. 2, PP, 159-191. (In Persian)
64. , Qadiri Masoom, M. Motiei langeroodi, S.H. and Mehrpouya, H., 2013, explain the Impact of Tourism on Rural Areas Case Study: The East District of Klardasht., Journal of Tourism Planning and Development, Vol 2, No. 5, PP, 33-49. (In Persian)
65. Kzemi, M. Pour, S. Saadat, F. and Bitaraf, F., 2011, .The effect of tourisms mental image on the perceived value of coastal cities in the Capian Sea , Journal Of The Urban Research and Planning Quarterly, Vol 2, No. 6, PP, 19-34. (In Persian)
66. Kakavand, E. Barati, N. and Aminzade gohar rizi, B, 2013, Comparative Assessment of Mental Image of Citizens with Planners to Quality of the Urban Environment (Case study: Qazvin Distressed Area), Journal of Bagh-e Nazar, Vol 10, No. 25, PP, 101- 112. (In Persian)
67. Moayedi, M. Ali Nejad, M. and Nawai, H. , 2013 Reviewing the Role of Appearance of Urban Places in Promoting Security Feeling in Public Places (Case Study: Evin Neighborhood in Tehran), Journal of Societal Security Studies Scientific Quarte, Vol 4, No. 35, PP, 159-191. (In Persian)
68. Mahdavi, M. Qadiri Masoom, M. and Qahremani, N., 2008, The Effects of Tourism on Rural Development with a Survey of the Villagers in Dareh Kan and Solaqan, Village and Development Quarterly, Vol. 11, No 2, pp 39-60. (In Persian)

69. Mirabzadeh, P., 1996, the Evaluation of the Environmental Implications of Tourism Development, Environment Quarterly, vol 2, pp 54-62. (In Persian)
70. Noori, S.H. Soory, F. Kazemi, Z. Gholami, A., 2012, Investigation word of mouth advertising and analysis its impact on attract rural tourists Case Study: Paveh township, Journal of Applied Research in Geographical Sciences, Vol 12, No. 24, PP, 83-102. (In Persian)
71. Papoli Yazdi, M and Saqai, M., 2011, Tourism (Nature & Concepts), Tehran: SAMT. (In Persian)
72. Sharpley, R. , 2001, rural tourism: an introduction, Translators Rahmatollah Monshizadeh and fatemeh Nasir, Tehran: Islamic Ansar Cente. (In Persian).
73. Sojasi gheidari, H. And Sadeghloo T., 2016, analyzing the Role of Environmental Quality in Tourist Attraction to Rural Touristic Destinations (Case Study: Touristic Rural of Small lavasan Rural District). Journal of Geographical Researches, Vol 31, No. 2, PP, 32-49. (In Persian).